



Crna Gora
Ministarstvo kulture

Br. 01 - 2533/3
Datum: 16.10.2019

VLADA CRNE GORE

PODGORICA

Na Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti kulturnih dobara, koji su Skupštini Crne Gore podnijele poslanice prof. dr Jelisava Kalezić i doc. dr Branka Bošnjak, Ministarstvo kulture daje sljedeće

MIŠLJENJE

Članom 1 Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti kulturnih dobara predlaže se transformacija Uprave za zaštitu kulturnih dobara u Zavod za zaštitu kulturnih dobara, kao samostalni organ državne uprave.

U odnosu na predloženu izmjenu ističemo da je ista neopravdana iz razloga što Uprava za zaštitu kulturnih dobara funkcionise kao organ u sastavu Ministarstva kulture, a taj status je prepoznat kroz Uredbu o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni list CG", br. 5/12, 25/12, 61/12, 20/13, 17/14 i 6/15), dok su reforme u oblasti zaštite kulturne baštine, koje su projektovane setom zakona: Zakon o muzejskoj djelatnosti ("Službeni list CG", broj 49/10), Zakon o arhivskoj djelatnosti ("Službeni list CG", broj 49/10), Zakon o bibliotečkoj djelatnosti ("Službeni list CG", broj 49/10) i Zakon o zaštiti kulturnih dobara ("Službeni list CG", broj 49/10), zahtijevale donošenje Elaborata o opravdanosti transformacije Republičkog Zavoda za zaštitu spomenika kulture, Regionalnog Zavoda za zaštitu spomenika kulture i Centra za arheološka istraživanja Crne Gore u Upravu za zaštitu kulturnih dobara i JU Centar za konzervaciju i arheologiju Crne Gore.

Članom 2 Prijedloga zakona predlaže se brisanje pojma rehabilitacije iz člana 11 stav 1 tačka 18 Zakona o zaštiti kulturnih dobara.

Rehabilitacija (uspostavljanje izgubljene funkcionalnosti kulturnog dobra) je pojam koji je bitan u oblasti zaštite i očuvanja kulturnih dobara, iz razloga što su pojedina kulturna dobra tokom vremena imala svoju funkciju i namjenu, koja je iz različitih razloga izgubljena. Sprovođenjem mjera zaštite, radi vraćanja prvobitne ili davanja nove odgovarajuće namjene, odnosno funkcije kulturnom dobru, uspostaviće se njegova izgubljena funkcionalnost, tj. kulturno dobro će se rehabilitovati. Takođe, ovaj izraz je povezan sa čl. 4, 7 i 75 Zakona o zaštiti kulturnih dobara, zbog čega je njegovo pojašnjenje dato u članu 11 stav 2 tačka 18 Zakona na mjestu i nema razloga za njegovo brisanje.

Čl. 3 do 8 Prijedloga zakona je izvršena drugačija sistematizacija članova u Poglavlju II Zakona o zaštiti kulturnih dobara, kojim je predviđeno da su kulturna dobra nepokretna, pokretna i nematerijalna.

U odnosu na predloženo, smatramo da nema osnova za drugačiju klasifikaciju kulturnih dobara od osnovne na grupe, podgrupe i tipove, jer i pravo Evropske unije, sa kojim je usklađen Zakon o zaštiti kulturnih dobara ne poznaje detaljnije klasifikacije kulturnih dobara od postojeće.

Članom 9 Prijedloga zakona predlaže se dodavanje članu 19 Zakona još dva stava, od kojih se stav 3 odnosi na rok (šest mjeseci) u kojem je Uprava za zaštitu kulturnih dobara dužna da uspostavi zaštitu ukoliko je inicijativa prihvaćena, a stav 4 odnosi se na to da Ministarstvo kulture propisuje obrazac za inicijativu za uspostavljanje zaštite kulturnog dobra.

Dosadašnji način podnošenja inicijativa nije pokazao nedostake u praksi pa samim tim smatramo i nepotrebnim propisivanje posebnog obrasca za inicijativu i ističemo da će prijedlozi koji se odnose na rokove biti predmet izmjena i dopuna Zakona o zaštiti kulturnih dobara u odnosu na usklađivanje sa Zakonom o upravnom postupku ("Službeni list CG", br. 56/14 i 20/15).

Članom 10 Prijedloga zakona predlaže se da se iz člana 27 stav 1 tačka 1 brišu riječi "osim u slučaju iz člana 21 stav 2 i člana 26 stav 2 ovog zakona", a koje se odnose na dostavljanje rješenja o utvrđivanju statusa kulturno dobro ukoliko se kulturno dobro sastoji od više djelova na kojima više lica ima pravo svojine.

Kako bi se postupak sproveo bez odugovlačenja, član 28 Zakona predvidio je da se izvod iz rješenja o utvrđivanju prethodne zaštite i rješenja o utvrđivanju statusa kulturno dobro objavljuje u Službenom listu Crne Gore, pa se kroz navedeno uvažava načelo ekonomičnosti i efikasnosti postuka i jednostavnijeg informisanja nepoznatih vlasnika, pa navedene izmjene smatramo neopravdanim.

Članom 11 Prijedloga zakona predlaže da se u članu 28 koji se odnosi na objavljivanje rješenja o utvrđivanju prethodne zaštite i rješenja o utvrđivanju statusa kulturno dobro, dodaju riječi "u roku od 15 dana od dana donošenja rješenja".

Kao što je gore navedeno, ističemo da će prijedlozi koji se odnose na rokove biti predmet izmjena i dopuna Zakona o zaštiti kulturnih dobara u odnosu na usklađivanje sa Zakonom o upravnom postupku.

Članom 12 Prijedloga zakona predlaže da se iz člana 33 kojim je propisana definicija kulturnog dobra od međunarodnog značaja, brišu riječi "ili koje je od posebnog značaja za istoriju ili kulturu više država".

U odnosu na predloženo rješenje ističemo da je definicija kulturnog dobra od međunarodnog značaja iz člana 33 Zakona jasna i koncizna i u dosadašnjoj praksi nije bilo negativnih iskustava, pa samim tim nema razloga za izmjenu.

Čl. 13 do 15 Prijedloga zakona predlažu se izmjene i dopune članova 34 i 35 koji se odnose na kategorije kulturnih dobara.

Smatramo da izmjene i dopune koje se odnose na kategorije kulturnih dobara nemaju osnova i ne doprinose boljem razumijevanju propisanih kategorija jer se Zakonom o zaštiti kulturnih dobara status kulturno dobro utvrđuje po pravilima upravnog postupka, kojem prethodi utvrđivanje njegove kulturne vrijednosti od strane ovlašćenih stručnih lica, odnosno stručni stav o značaju njegovih osobenosti i svojstava zbog kojih se trajno stavlja pod zaštitu. Zavisno od utvrđenog značaja, kulturna dobra se razvrstavaju u tri kategorije, odnosno na

kulturna dobra od međunarodnog značaja, kulturna dobra od nacionalnog značaja i kulturna dobra od lokalnog značaja.

Članom 16 Prijedloga zakona predlaže se da se u članu 52 stav 6 koji se odnosi na bliže uslove i način izdavanja odobrenja za privremeno iznošenje kulturnih dobara, dodaju riječi " trajno i".

Smatramo da navedeni prijedlog nije opravdan sa razloga što se nepokretno kulturno dobro u državnoj svojini ne može otuđiti, a član 42 stav 2 Zakona o zaštiti kulturnih dobara propisuje na koji način se pokretno kulturno dobro može otuđiti.

Članom 17 Prijedloga zakona predlaže se da se u članu 56 stav 1, kojim se propisuje kada se nepokretno kulturno dobro može izmjestiti na drugu lokaciju, brišu riječi "koje nije moguće spriječiti".

Navedeno smatramo neopravdanim, jer je izmještanje kulturnog dobra na drugu lokaciju krajnje rješenje u cilju zaštite i očuvanja istog.

Članom 18 Prijedloga zakona predlaže se brisanje člana 62 Zakona o zaštiti kulturnih dobara kojim je predviđeno davanje kulturnog dobra na korišćenje bez javnog objavljivanja.

U odnosu na navedeno prijedlog smatramo neopravdanim jer nije u koliziji sa odredbama Zakona o koncesijama ("Sl. list CG", broj 08/09).

Članom 19 Prijedloga zakona predloženo je brisanje stava 3 člana 71 Zakona o zaštiti kulturnih dobara, kojim je propisano da se dokumentacija o kulturnom dobru u izvornoj analognoj formi može dati na privremeno korišćenje državnom organu ili naučnoj instituciji, pod uslovima obaveznog vraćanja u određenom roku, o čemu se vodi posebna evidencija.

Navedeni prijedlog smatramo neopravdanim iz razloga što se stavom 3 propisuje izuzetak od stava 2, tj. da se dokumentacija o kulturnom dobru u izvornoj analognoj formi može dati na privremeno korišćenje, a i predviđa obavezno vraćanje dokumenta u određenom roku, i odnosi se jedino na državne organe i naučne institucije, pri čemu još navodi da se o tome vodi posebna evidencija.

Članom 20 Prijedloga zakona predloženo je brisanje stava 1 člana 76 Zakona o zaštiti kulturnih dobara, kojim je predviđeno da su obrazovne ustanove dužne da kroz nastavne i vannastavne programe razvijaju svijest o vrijednosti kulturnih dobara, kao plodnom izvoru saznanja, kreativnosti i inspiracija za sadašnje i buduće generacije, opasnostima i rizicima kojima su ona izložena, potrebi njihovog očuvanja, poštovanja i razumijevanja i koristima koje iz njih mogu proizaći.

Ističemo da navedeni prijedlog smatramo neopravdanim iz razloga bitnosti da se u određenim obrazovnim institucijama, kroz već utvrđene programe razvija svijest o vrijednosti kulturnih dobara.

Članom 21 Prijedloga zakona predlaže se brisanje stava 4 člana 81 kojim je predviđeno da se u slučaju hitne zaštite kulturnog dobra ili arheološkog nalazišta odobrenje za istraživanje može izdati i bez dokaza o ispunjenosti uslova iz stava 3 tač. 2 i 3 ovog člana.

Navedeno smatramo neopravdanim iz razloga potrebe zakonskog osnova za urgentne aktivnosti u cilju zaštite od uništenja kulturnog dobra ili arheološkog nalazišta.

Čl. 22 i 24 Prijedloga zakona predlaže se da se u čl. 84 stav 4 i 106 stav 4 kojima je propisano kojem fizičkom licu se može izdati istraživačka odnosno konzervatorska licenca, poslije riječi radnog iskustva dodaju riječi "na poslovima koji odgovaraju poslovima za koje se izdaje istraživačka odnosno konzervatorska licenca".

Ističemo da je Pravilnikom o bližim uslovima za izdavanje i oduzimanje istraživačke licence, kao i Pravilnikom o bližim uslovima za izdavanje i oduzimanje konzervatorske licence, bliže određeno koji su poslovi za koje se izdaje istraživačka odnosno konzervatorska licenca.

Članom 23 Prijedloga zakona predlaže se da se stav 2 člana 90 mijenja na način što bi studiju zaštite donosio Zavod, kao i da se u članu 90 poslije stava 4 dodaju nova dva stava koja se odnose na način izrade studije zaštite i obaveznog sprovođenja postupka javne nabavke, kao i propisivanje bliže sadržine i forme studije zaštite u odnosu na vrstu planskog dokumenta od strane Ministarstva.

Kao što je navedeno u članu 1, transformaciju Uprave za zaštitu kulturnih dobara u Zavod za zaštitu kulturnih dobara smatramo naopracdanim, a što se tiče predloženog rješenja da se izrada studije zaštite može povjeriti pravnom licu koje ima konzervatorsku licencu nakon sprovedenog postupka javne nabavke, ističemo da Zakon o zaštiti kulturnih dobara ne isključuje postupak javne nabavke za izradu Studije zaštite kulturnih dobara.

Članom 25 Prijedloga zakona predlaže se izmjena člana 131 koji se odnosi na inspekijski nadzor i propisivanje uslova za inspektore.

Prijedloge koji se odnose na inspekijski nadzor smatramo neopracdanim iz razloga što je članom 76a Zakona o inspekijskom nadzoru ("Službeni list RCG", broj 39/03 i "Službeni list CG" br. 76/09, 57/11, 18/14 i 11/15), propisano da odredbe zakona kojima je određena nadležnost organa državne uprave za vršenje poslova inspekijskog nadzora u oblastima kulturne baštine, između ostalog, prestaju da važe 31. decembra 2014. godine.

Budući da Ministarstvo nije prihvatilo predložene izmjene i dopune, nije svrsishodno davati mišljenje o čl. 26 do 28 Prijedloga zakona kojima se uređuju prelazne i završne odredbe.

Iz navedenih razloga, smatramo da ne bi trebalo prihvatiti Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti kulturnih dobara, jer je Zakon o zaštiti kulturnih dobara koncepcijski i sadržinski, uz puno uvažavanje pravila i standarda sadržanih u međunarodnim dokumentima, adekvatan normativni i institucionalni odgovor na zaštitu i očuvanje kulturnih dobara.

S poštovanjem,


MINISTAR
Pavle GORANOVIĆ